

**CSALÁDJOG IV.
SZÜLŐI FELÜGYELET**

8. OLVASÓLECKE
időigénye: 45 perc

Dr. Hegedűs Andrea PhD, LL.M,
egyetemi docens

Szegedi Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar
Civilisztikai Tudományok
Intézete

IV. RÉSZ - A ROKONSÁG

XII. CÍM A SZÜLŐI FELÜGYELET

IV. A SZÜLŐI FELÜGYELET GYAKORLÁSA

AZ OLVASÓLECKE TÉMÁJÁNAK ÁTTEKINTÉSE

3. A GYERMEKÉTŐL KÜLÖNÉLŐ SZÜLŐ JOGAI ÉS KÖTELEZETTSÉGEI

- a) A szülők együttműködési kötelezettsége
- b) A gyermekkel együttélő szülő tájékoztatási kötelezettsége
- c) Közösen gyakorolt szülői felügyeleti jogok
- d) A különélő szülő tájékoztatási kötelezettsége
- e) Közvetítés (MEDIÁCIÓ) a gyámhatósági eljárásban

4. KAPCSOLATTARTÁS

- a) A kapcsolattartás joga
 - 1) A kapcsolattartás mint GYERMEKI JOG
 - 2) Kapcsolattartás, mint SZÜLŐI JOG ÉS KÖTELEZETTSÉG
 - 3) Kapcsolattartásra jogosult MÁS HOZZÁTARTOZÓK
 - 4) A gyermekkel TÉNYLEGES CSALÁDI KAPCSOLATBAN ÁLLÓ SZEMÉLYEK kapcsolattartási joga
- b) A kapcsolattartási jog tartalma
- c) A kapcsolattartás rendezése
- d) Felelősség a kapcsolattartás akadályozásáért, szabályainak megszegéséért
- e) A kapcsolattartási jog korlátozása és megvonása
- f) A kapcsolattartásra vonatkozó határozat végrehajtása

3. A GYERMEKÉTŐL KÜLÖNÉLŐ SZÜLŐ JOGAI ÉS KÖTELEZETTSÉGEI

A CSJK először nevesíti a különélő szülők jogait és kötelezettségeit.

a) A szülők együttműködési kötelezettsége (4:173.§)

- A szülői felügyeletet gyakorló szülőnek és a gyermekétől különélő szülőnek a **gyermek kiegyensúlyozott fejlődése** érdekében – **egymás családi életét, nyugalmát tiszteletben tartva** – együtt kell működniük.

b) A gyermekkel együttélő szülő tájékoztatási kötelezettsége (4:174.§)

- A szülői felügyeletet gyakorló szülőnek a gyermek **fejlődéséről, egészségi állapotáról, tanulmányairól** a különélő szülőt megfelelő **időközönként** tájékoztatnia kell, és a különélő szülő **érdeklődése esetén** a gyermekkel kapcsolatos felvilágosítást meg kell adnia.

c) Közösen gyakorolt szülői felügyeleti jogok (4:175.§)

- A különélő szülők a **gyermek sorsát érintő lényeges kérdésekben közösen** gyakorolják jogaikat **akkor is**, ha a szülői felügyeletet a szülők megállapodása (erre kérhetnek gyámhatósági megerősítést is), vagy a bíróság döntése alapján az **egyik szülő gyakorolja, kivéve**, ha a gyermekétől különélő szülő felügyeleti jogát a bíróság e tekintetben **korlátozta vagy megvonta**.

• A GYERMEK SORSÁT ÉRINTŐ LÉNYEGES KÉRDÉSEK

- * a kiskorú gyermek **nevének** meghatározása és megváltoztatása,
- * a szülőjével azonos lakóhelyén kívüli **tartózkodási helyének**,
- * *huzamos időtartamú vagy letelepedés céljából történő* **külföldi tartózkodási helyének kijelölése**,
- * **állampolgárságának megváltoztatás és**
- * **iskolájának, életpályájának megválasztása.**

BÍRÓSÁGI HATÁROZAT: [BH2016.64.](#)

d) A különélő szülő tájékoztatási kötelezettsége (4:176.§)

Ha a bíróság a gyermekétől **különélő szülőt feljogosítja** a gyermek gondozásával, nevelésével összefüggő egyes feladatok ellátására, a vagyonkezelés és a gyermek vagyoni ügyeiben a törvényes képviselőt gyakorlására, a **szülői felügyeletet e tekintetben a különélő szülő gyakorolja**. A különélő szülő tevékenységéről a szülői felügyeletet egyébként gyakorló szülőt **tájékoztatni** köteles.

e) Közvetítés (MEDIÁCIÓ) a gyámhatósági eljárásban (4:177.§)

- A **gyámhatóság**, kérelemre vagy a gyermek érdekében hivatalból (kötelező jelleggel), a szülői felügyeletet gyakorló szülő és a gyermekétől különélő szülő közötti megfelelő együttműködés kialakítása, a különélő szülő jogainak biztosítása – ideértve a különélő szülő és a gyermek közötti kapcsolattartást – érdekében a szülők számára **közvetítői eljárás igénybevételét rendelheti el**.

3) KAPCSOLATTARTÁS

a) A kapcsolattartás joga (4:178.§)

1) A kapcsolattartás mint GYERMEKI JOG

- A **gyermeknek joga**, hogy különélő szülőjével **személyes és közvetlen** kapcsolatot tartson fenn.

A kapcsolattartás zavartalanságának követelménye

- A gyermeket nevelő szülő vagy más személy (pl. rokon, vagy a szülő új élettársa, házastársa stb.) **köteles a zavartalan kapcsolattartást** biztosítani.
A gyermek **érdekeit súlyosan sérti**, ha a szülő a gyermeket a különálló szülő **ellen hangolja**, a vele való **érintkezéstől indokolatlanul elzárja**.
- A kapcsolattartás akadályozásának **következményei**:
 - * **gyámhatósági szankciókat** (pl. pénzbírság) vonhat maga után,
 - * a **szülői felügyelet gyakorlásának megváltoztatásához** is vezethet,
 - * sőt végső esetben **büntetőeljárás** lefolytatását is maga után vonhatja.

2) Kapcsolattartás, mint SZÜLŐI JOG ÉS KÖTELEZETTSÉG

- A gyermekétől **különélő szülő** – ha a bíróság vagy a gyámhatóság eltérően nem rendelkezik – nem csupán **jogosult**, hanem **köteles** is gyermekével kapcsolatot tartani.
Kivételesen lehetőség van kapcsolattartásra szülői felügyeleti jog szünetelése, megszüntetése és megszűnése esetén.

A hatóságok akkor dönthetnek így, ha a gyermek **érzelmi fejlődését veszélyeztetné** a szülőtől való **teljes elszakadás**.

3) Kapcsolattartásra jogosult MÁS HOZZÁTARTOZÓK (4:179.§)

- A más hozzátartozók szűkebb időtartamú kapcsolattartásra jogosultak.
- A döntés – megegyezés hiányában – a gyámhatóság hatáskörébe tartozik.
- A kapcsolattartásra a **nagyszülő, a testvér** és –
 - * ha a szülő és a nagyszülő **nem él** vagy
 - * a kapcsolattartásban **tartósan akadályozva** van, vagy
 - * a kapcsolattartási jogát **önhibájából nem** gyakorolja –a gyermek **szülőjének testvére** (nagybácsi/nagynéni) és **szülőjének házastársa** (mostohaszülő) is jogosult.

4) A gyermekkel TÉNYLEGES CSALÁDI KAPCSOLATBAN ÁLLÓ SZEMÉLYEK kapcsolattartási joga

- A CSJK bővítette a kapcsolattartásra jogosultak körét. Ennek megfelelően:
A kapcsolattartásra – ha a gyermek **hosszabb időn keresztül a háztartásában nevelkedett** – **kérelmére** feljogosítható
 - * a **volt mostohaszülő, nevelőszülő, gyám** és az is,
 - * akinek a gyermekre vonatkozó **apasági vélelmét a bíróság megdöntötte**.

b) A kapcsolattartási jog tartalma (4:180.§)

- A CSJK csak keretszabályokat állapít meg, melyeket a konkrét esetben a kérdéstről döntő hatóságnak kell differenciált tartalommal kitölteni.

Bírósági határozat: BH2017.296.

A Ptk. a kapcsolattartás jogi tartalmát, gyakorlásának módját keretjelleggel határozza meg. A kereset a kapcsolattartás szabályozása iránti igény, annak konkrét tartalmát - függetlenül attól, hogy a fél maga is tehet indítványt a részletekre vonatkozóan - a perben mindig a bíróság határozza meg, a gyermek érdekeinek szem előtt tartásával. Ez nem jelenti tehát a kereseti kérelmen történő túlterjeszkedést.

- A kapcsolattartási jog magában foglalja
 - * a gyermekkel való **személyes találkozást**,
 - * a gyermeknek a lakóhelyéről vagy a tartózkodási helyéről rendszeresen, meghatározott időtartamra történő **elvitelét**,
 - * a gyermekkel **időszakonként**, elsősorban az **oktatási szünetek** és a **többnapos ünnepek** időszakában való **huzamos együttléte**t, és
 - * kiterjed a kapcsolat **személyes találkozás nélküli** fenntartására.
Ez utóbbi magában foglalja pl. a telefon, e-mail, levelezés, csomagküldés útján való kapcsolattartást.
 - * A kapcsolattartás joga – ha a bíróság vagy a gyámhatóság a gyermek érdekében **eltérően nem** rendelkezik – a fenti keretek között **kiterjed** a gyermek meghatározott időtartamú **külföldre vitelére is**.
 - * A **különélő szülő** számára **is** biztosított ez a jogosultság, külön **feljogosítás és hozzájárulás nélkül**, a kapcsolattartás keretein belül. A hatóságok akkor fognak **eltérően rendelkezni, ha a szülő korábban már jogellenesen külföldre vitte** a gyermeket.
Ilyenkor **meghatározható, hogy külföldre egyáltalán nem, vagy csak meghatározott államokba nem** vihető a gyermek.
- A gyermek **elvitelével felmerülő kiadások** – ha a bíróság vagy a gyámhatóság eltérően nem rendelkezik – a **kapcsolattartásra jogosultat** terhelik.

c) A kapcsolattartás rendezése (4:181.§)

1) A felek megállapodása alapján

Amennyiben a felek meg tudnak egyezni, nincs szükség sem bírósági, sem gyámhatósági közreműködésre.

2) Perben

- A kapcsolattartásról
 - * a házassági perben vagy
 - * a szülői felügyelet gyakorlásának rendezése iránti **perben** a szülők **egyezséget köthetnek**;
- A perben, egyezség **hiányában** a kapcsolattartásról – **kérelemre vagy** a gyermek érdekében **hivatalból** – a **bíróság** dönt.
Erre **ideiglenes intézkedés** keretében is sor kerülhet.
Kivételesen az is előfordulhat, hogy a bíróság a **szülői felügyelet megszüntetése iránti per során** szabályozza a kapcsolattartást.
- Ha a kapcsolattartás kérdésében a **bíróság döntött**, a kapcsolattartás megváltoztatását a határozat jogerőre emelkedésétől számított **két éven belül csak a bíróságtól** lehet kérni.

3) Per hiányában (vita esetén)

- Ha házassági vagy a szülői felügyelet rendezése iránti **per nincs folyamatban**, a kapcsolattartásról a szülők megegyezésének hiányában a **gyámhatóság** dönt.
Bírósági határozat: [BH2018.208.](#)
Az a körülmény, hogy a hatóság által meghatározott kapcsolattartást valamelyik szülő nem kívánja elfogadni, nem eredményezi a határozat jogsértő voltát.
- A gyámhatóság dönt az **egyéb kapcsolattartásra jogosultakról** is.
- A döntés előtt az **érdekelteket és az ítélőképessége birtokában** lévő gyermeket meg kell **hallgatni**.

Figyelembe veendő körülmények a bíróság vagy a gyámhatóság által:

- a gyermek **kora**,
- **egészségi állapota**,
- **életkörülményei**,
- a **szülők személyes körülményei és**
- az **ítélőképessége birtokában** lévő gyermek véleménye.

A határozat tartalma

A jogi szabályozás **keretjellegű**, ezen belül a **részletekről a bíróságnak illetve gyámhatóságnak** kell rendelkezni.

A szabályozást úgy kell kialakítani, hogy a **végrehajtás ne ütközhessen akadályba**. Ezért **nem biztosítható „korlátlan” kapcsolattartás** a különélő szülő számára.

A kapcsolattartás **„minimumát”** tehát szabályozni kell, melytől a felek természetesen a gyermek érdekében **közös megegyezéssel eltérhetnek**.

A kapcsolattartásra vonatkozó határozatban rendelkezni kell:

1. a kapcsolattartás **gyakoriságáról, időtartamáról**,
2. **folyamatos** (rendszeres) vagy **időszakos** voltáról,
3. arról, hogy **felügyelt kapcsolattartásra kerül-e sor**, továbbá
4. a gyermek **átadásának és visszaadásának helyéről, idejéről és módjáról**,
5. a kapcsolattartás elmaradására vonatkozó **értesítési kötelezettség-ről** és
6. az elmaradt kapcsolattartás **pótlásáról**.

d) Felelősség a kapcsolattartás akadályozásáért, szabályainak megszegéséért (4:183.§)

- Ha a kapcsolattartásra jogosult vagy kötelezett személy a kapcsolattartást **kellő indok nélkül akadályozza** vagy szabályait **megszegi**, az ezzel okozott **kárt köteles** a másik félnek **megtéríteni**.

A **kártérítési igények** elbírálása **bírósági** hatáskörbe tartozik, az **igazolt költségek** megtérítése szintén, mely utóbbi **polgári nemperes eljárásban** zajlik.

e) A kapcsolattartási jog korlátozása és megvonása (4:184.§)

- A gyámhatóság vagy – házassági vagy szülői felügyelet rendezése iránti perben – a bíróság a **felróható magatartást tanúsító** szülő vagy más kapcsolattartásra jogosult személy kapcsolattartási jogát a gyermek érdekében **korlátozhatja vagy megvonhatja**.

A **korlátozás szankciós jelleggel** történik, ha a szülő visszaél a lehetőségekkel, és a kapcsolattartást nem a gyermek érdekében gyakorolja. A Gyer. szerint **visszaélésnek** minősül az is, ha a jogosult kötelezettségének önhibájából, **6 hónapon keresztül nem tesz eleget**.

f) A kapcsolattartásra vonatkozó határozat végrehajtása (4:185.§)

- A kapcsolattartásra vonatkozó határozat **végrehajtását a bíróság polgári nemperes eljárásban rendeli el**.

Speciális eset: amikor a 14. életévet betöltött gyermek akarátán múlik a kapcsolattartás elmaradása.

- * Ezesetben a végrehajtási eljárást fel kell függeszteni, ha
 - a felek mediátort vesznek igénybe, vagy
 - bármelyikük kéri a kapcsolattartás újraszabályozását, vagy
 - megvonását.
- Ezen eljárások eredményessége esetén a végrehajtási eljárást meg kell szüntetni.

Jelen oktatási segédanyag a kapcsolódó tananyagrészeket vázlatosan tekinti át, a témakörre vonatkozó további részleteket ld. a kötelező tananyagként szolgáló Könyvben.

ÖNELLENŐRZŐ KÉRDÉSEK

1. Sorolja fel a gyermekétől különélő szülő jogait és kötelezettségeit!
2. Melyek a gyermek sorsát érintő un. lényeges kérdések?
3. Milyen módokon valósulhat meg a kapcsolattartás?
4. Milyen körülményeket kell figyelembe venni a kapcsolattartásra vonatkozó döntésnél?
5. Mely tényleges családi kapcsolatban lévő személyeket is megillette a kapcsolattartási jog?
6. A különélő szülőknél kiknek van még kapcsolattartási joga?
7. Miről kell rendelkezni a kapcsolattartásra vonatkozó határozatban?
8. Hogyan pótolható az elmaradt kapcsolattartás?
9. Mely fórum jogosult dönteni a felmerült károk és okozott költségek felől?
10. Mikor korlátozható, vagy vonható meg a kapcsolattartási jog?

KÖTELEZŐ TANANYAG

HEGEDŰS ANDREA: *POLGÁRI JOG. CSALÁDJOG. R.I.M.Á.K. KIADÓ, BUDAPEST, 2019. 257-268.O.*

AJÁNLOTT IRODALOM

Jelen tananyag a Szegedi Tudományegyetemen készült az Európai Unió támogatásával.

Projekt azonosító: EFOP-3.4.3-16-2016-00014

